

MITÄ Suomessa on tapahtumassa hälyotsikoiden ja somekohun takana? Näyttää siltä, että on käynnissä laaja muuttoliike lounaaseen, vanhan Pähkinäsaaren rauhan (1323) rajan taakse. Kustaa Vaasa kehotti 500 vuotta sitten talonpoikia asuttamaan Itäisen ja pohjoisen Suomenniemen erämaat. Nyt käänteinen muuttoliike tyhjentää kaupunkeja ja maaseutua ja pankit pelottelevat, että kohta kotinne ovat arvottomia. Sen tuloksena Vantaallakin rakennetaan puistot täyteen taloja ja hinnat nousevat.

Tämä vähän kärjistetty kuvaus pakottaa kysymään, tämäkö on tulevaisuus? Mutta ei se mikään luonnonlaki ole, vaan ihmisten päätöksistä ja toimista riippuvainen. **Tarttisko siis jotain tehdä?**

Mielestäni Suomen kehitystä pitäisi ajatella koko maan kattavan strategisen näkymän avulla, yhtä aikaa globaalisti ja 'Suomen kokoisesti'.

MIKSI: Me tarvitsemme vision maan kehittämiseksi ja tulevaisuuden toivoa. Yhteiskunnan eri osapuolten ohjelmissa on paljon hyviä suunnitelmia, mutta ne ovat usein 'siiloutuneita', toisistaan irrallisia. Siksi tarvitaan talousmaantieteellinen, koko maan kattava strateginen näkemys ja toimenpidepaketti, joka tuo ratkaisuja elinkeinoihin, asumiseen, liikkumiseen ja tietysti myös ilmastokysymykseen. Näin parannettaisiin yhdyskuntien elinvoimaisuutta ja ihmisten hyvinvointia.

MITEN: Kenen sitten pitäisi sysätä kokonaisuuden kehittäminen liikkeelle? Ennen muuta tietysti hallituksen, mutta tällainen strateginen kokonaisuus on useamman hallituskauden tehtävä - laajapohjainen fundeerauskin olisi hyväksi. Kaikki elämänalueet ja toimijat on saatava nopeasti mukaan. Muuten muutos karkaa käsistä. - Esimerkiksi Saksan liittotasavalloissa ollut tapana kerätä poliittiset päättäjät, elinkeinoelämä, tutkijat ja kansalaisliikkeet yhteen suunnittelemaan alueensa tulevaisuutta. Ei hassumpi tapa.

Otan esimerkiksi kolme strategista aihiota, joilla saisi tuloksia aikaan:

- alueiden tarkasteleminen kehittämisklustereina
- kaupunkipolitiikan ja aluepolitiikan yhdistäminen uudella tavalla
- logististen 'valtasuonten' ja liikenneverkoston vahvistaminen yksittäishankkeiden sijaan

1. Aihio: Kehittämisklustereista muutama näkökulma:

***Kolmio Helsinki-Tampere-Turku** on maan elinvoimaisuuden veturi, kansainvälisen kaupan, tuotannon, tutkimuksen ja sivistyksen keskittymä – se on **logistinen käyttöliittymä** Eurooppaan ja koko maailmaan. Sen kehitys on tärkeää. Mutta hallitsematon muuttoliike tuottaa ongelmia myös tänne. Asumisesta tulee liian kallista ja ahtautuva kivikaupunkirakenne tuo myös sosiaalisia ongelmia.

***Lappi ja Itä-Suomi** vaativat kiireellisiä toimia, mutta **aivan vastakkaisista syistä**. Lapin matkailu on suorastaan kuumentunut, mutta mahdollisuuksia on paljon. **Myös valtion toimin on vahvistettava siellä rakenteita ja resursseja**, jotta **kunnat** toimivat eivätkä istu 'raastuvassa' ja

että **matkailuyritykset pysyvät suomalaisessa omistuksessa**. Turistit tuovat työtä, mutta Lapista ei saa tulla kiinalaisten **omistamaa** massa- ja halpamatkailureservaattia. Se olisi myös ekologisesti tuhoisaa. Kaivoksiakin pitää ajatella **kolmiulotteisesti** etteivät keskeiset matkailumaisemat tuhoudu - Kiilopäältä ei saa näkyä avolouhoksia!

*Taantuva Itä-Suomi puolestaan tarvitsee **pelastusohjelman!** Tiedot väestökadosta huolestuttavat. Nuoret ja koulutetut lähtevät pois, vaikka tällä **Saimaan alueella olisi mahdollisuus kehittyä yhtä vahvaksi luonto- ja matkailualueeksi kuin Lapilla**. Kiinalaiset ja japanilaiset ovat jo löytäneet Saimaan, mutta rakenteita, kuntien ja yritysten yhteistyötä pitää kiireesti vahvistaa. Samoin palveluja, koulutusta ja kulttuuria.

Saimaan laaja alue on liian arvokas pelkäksi puutavarakuljetusten ja 400 norpan reservaatiksi. Aukkaat, norpat, matkailijat ja teollisuus mahtuvat kyllä elämään rinnakkain.

Miksi painotan matkailua?

Siksi, että se tarjoaa monipuolisen näkymän ihmisten työllistymiselle. Ei pidä jatkaa kansalaisille 'jargonia', että 'kohta te kaikki olette tarpeettomia, kansalaispalkalla eläjiä, kun robotit hoitavat työt'. Kuka nuori motivoituu opiskelemaan sellaisella? Päinvastoin, matkailu tarvitsee kaikkia ammatteja: suunnittelijoita, talousjohtoa, markkinointia, oppaita, bussinkuljettajia, hotellien rakentajia: puuseppiä, sähköasentajia, putkimiehiä, ravintolaväkeä, jne. Siis kaikkia mahdollisia tavallisia ammatteja ja varmasti paljon uusiakin.

Suomessa pitää tietysti satsata **robotiikkaan ja digitalisaatioon**, jotta hankalat ja vaaralliset työt saadaan siirrettyä roboteille ja siten teollisuuteen, terveydenhoitoon ym. saadaan tehokkuutta ja innovaatioita, mutta se on 'toisen messun' aihe.

Muutama näkökulma muille alueille:

*Koko läntinen rannikkoalue Turku-Rauma-Pori-Vaasa-Kokkola-Pietarsaari-Oulu pitää nähdä monipuolisena laiva-auto-elektroniikka -teollisuus- ja vientisatamaklusterina, jota alihankintaverkosto ja muut toimialat tukevat.

Entä poikittaisväylä – tutkimuksen, sivistyksen ja innovaatioiden ketju ?

* Keski-Suomea, Kainuuta tai Kymenlaaksoa ei tietenkään saa unohtaa, niillä kullakin on **useamman elinkeinon** 'sekoituspaketin' suomia mahdollisuuksia, jotka pitää kaivaa esille. Tätä puheenvuoroa valmistellessa syntyi aivan uusi näkökulma:

Mutta miksi kukaan ei ole huomannut mahdollisuutta poikittaiseksi yliopistokaupunkien äly- ja innovaatioketjuksi itärajalta rannikolle: Joensuu- Kuopio-Jyväskylä-Tampere-Vaasa ja sieltä yhteys rannikon teolliseen klusteriin ja tietysti myös PKS-seudulle? - Mutta VR teki äskettäin päinvastoin ja lopetti ainoan suoran junayhteyden Tampereelta Joensuuhun - Hesarin toimittajakin perheineen jäi yöksi palelemaan Pieksämäen asemalle, kun asemahalli oli kiinni eikä jatkoyhteyttä enää ollut. Osaoptimoinnin kukkanen!

Tämä poikittaisväylä vaatisi sekä rautatie- että maantieyhteyksien kehittämistä yliopistokaupunkien välille - oheistuotteena se tehostaisi myös ihmisten työmatkoja ja kuljetusten logistiikkaa, plus ekologisuuutta.

2. Aihio: Kaupunkipolitiikkaa uudesta näkökulmasta!

Kaupunkipolitiikasta keskustellaan usein vain pääkaupunkiseudun näkökulmasta. Kaupunkipolitiikan merkityksen pitää kasvaa osana kestävästä yhdyskuntarakenteen suunnittelua, mutta aluepolitiikan perinneversio ei enää toimi. **Aluepolitiikka pitää ajatella uudelleen ja yhdistää se kaupunkipolitiikan pariin.** Rahan hajakylvöllä ei kasva mikään.

Koko Suomen joka kylä ei jatkossa voida pitää nykytiheydellä asuttuna, mutta **hyvällä kaupunki- ja aluepolitiikan yhdistelmällä voidaan vahvistaa kaupunkien ympärille ainakin 100 kilometrin laajuinen kehävyöhyke, missä myös matkailu, teollisuus, maa- ja metsätalous ja siihen linkittyvät elinkeinot ja asutus menestyvät.** Kaupungin pitää olla 'tukikohta' hyvälle palveluvalikoimalle, joka pitää myös lähiympäristön kylät hyvinvoivina.

Ilmastoasioitakin voisi hoitaa näin **painotetulla kaupunkipolitiikalla** mm. siten, että kaupunkien **elintarvikehuolto** tuotettaisiin ainakin osaksi lähiympäristössä, eikä kierrätettäisi kaikkia elintarvikkeita satojen kilometrien päästä logistiikkakeskuksien kautta. Suomen asutus kehittyisi näin kohti **kaupunkikeskusten 'vaikutusympyröiden verkostoa'** - täysin hajautetun asutuksen käydessä nyt yhä heikommaksi kestävyvyyltään, mikä on pakko myöntää, kun pitkin maata matkaa ja katselee.

3. Aihio: Logistiset valtasuonet ja verkostot

Laaja maa ja harva asutus tarvitsee nykyistä vahvemmat valtasuonet, hyvät ratayhteydet ja maantieliikenteen valtaväylät. Niiden varaan voi kehittää nykyistä ekologisempaa tapaa liikua, (junat, bussi- ja rahtiliikenne ynnä autoteknologian kaikki keinot: sähkö, vety, biopolttoaineet jne. Ei ole yhtä ainoata yksinkertaista keinoa tai voimme veikata siinä väärin. Ei myöskään pelkkä ratakolmio Helsinki-Turku-Tampere riitä. Tarvitaan **nopeat ratayhteydet myös Itä-Suomeen ja Lappiin poikittaisliikenteen lisäksi.**

Työvoiman liikkumismahdollisuuksien edistämiseksi autettaisiin, ettei perheiden tarvitsisi myydä tappiolla kotejaan ympäri Suomea ja muuttaa etelään tai rannikolle, jos yhdellä perheenjäsenellä on hyvä työ nykyisellä alueella ja toinen pystyisikin käymään kauempana työssä.

Keski- ja Itä-Suomessa alkaa olla hätä, että kodit ovat arvottomia eikä raha riitä ostaa uutta pääkaupunkiseudulta. Eikä uusia asuntoja ehditä/ole varaa rakentaa etelään sellaisella vauhdilla. Myös ilmastopäästöjen näkökulmasta olisi tuhoisaa, jos maa olisi täynnä tyhjiä taloja ja eteläinen Suomi pitäisi rakentaa täyteen kerrostaloja ym. **Rakentamisellakin on ilmastokuormansa.**

Kun kaupunkiseutujen vahvistaminen ja logistiset väylät antaisivat mahdollisuuden liikkumiseen ja hyvään elämiseen, silloin pääkaupunkiseutu ei tukehtuisi muuttoliikkeeseen, vaan se olisi hallitumpaa. Ja kokonaisuus samalla ekologisempaa.

Logististen väylien parantaminen olisi tukea myös teollisuudelle välillisesti, mutta vaikuttavasti. Silloin vanhentuneista tukirahoista voitaisiin merkittävästi luopua. Myös maatalouden ekologisuutta ja päästöongelmia voidaan hoitaa tutkimuksella, hiilen sidontaa kehittämillä menetelmillä ym.

LOPUKSI:

Väitän, että tällaisesta talousmaantieteellisestä ajattelusta löytyy elementtejä, joilla päästään laajaan keskusteluun ja yhteistyöhön yhteiskunnan eri tahojen kanssa. Vahva tulevaisuuskuva ja toimenpiteiden kombinaatio voisi löytyä, kun otetaan 'helikopterinäkymä' koko Suomen ihmisten elämään eikä kompastuta yksittäisasioihin, vaan hoidetaan maata kokonaisvaltaisesti. Ympäröivä maailma saattaa silti haastaa meidät yllättävilläkin muutoksilla. Siksi pitää toimia nyt.